

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

DRUGI ODJEL

PREDMET GOSPOČIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 18827/21)

PRESUDA

STRASBOURG

17. lipnja 2025.

Ova presuda je konačna, no može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Gospočić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u odboru u sastavu:

Jovan Ilievski, *predsjednik*,

Péter Paczolay,

Davor Derenčinović, *suci*,

i Dorothee von Arnim, *zamjenica tajnika odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 18827/21) protiv Republike Hrvatske koji je 29. ožujka 2021., na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“), Sudu podnijela hrvatska državljanka, gđa Darinka Gospočić („podnositeljica zahtjeva“), rođena 1965. godine, živi u Stubičkim Toplicama te koju zastupa g. M. Križanović, odvjetnik u Zagrebu;

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada“), koju je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik, obavijesti o prigovoru u pogledu slobode izražavanja te da se preostali dio zahtjeva proglasi nedopuštenim;

očitovanja stranaka;

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 27. svibnja 2025.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

PREDMET SPORA

1. Zahtjev se odnosi na pravo podnositeljice zahtjeva na slobodu izražavanja u vezi s njezinom kaznenom osudom za kazneno djelo teškog sramoćenja.

2. Susjedi podnositeljice zahtjeva izgradili su poljoprivredno gospodarstvo za uzgoj divljači (jelena lopatara). Podnositeljica zahtjeva tvrdi da je gospodarstvo izgrađeno nezakonito te da je bila izložena neugodnim mirisima i pretjeranoj buci životinja. Podnijela je nekoliko prijava protiv susjeda i lokalnih dužnosnika, navodeći da su počinili različite nezakonite radnje, ali su njezine prijave odbačene.

3. Podnositeljica zahtjeva je 2017. godine pozvana u geodetski ured u vezi s izmjerom poljoprivrednog gospodarstva susjeda. Izražavajući svoje nezadovoljstvo izmjerom, pred troje drugih ljudi je izgovorila da su njezini susjedi „kriminalci, mafijaši u sprezi s gradonačelnikom te da su se udružili radi činjenja kriminalnih radnji u cilju ostvarenja svojih osobnih interesa“.

4. Nakon privatne tužbe susjeda, 8. veljače 2019. godine, Općinski sud u Zlataru proglasio je podnositeljicu zahtjeva krivom za teško sramoćenje, kazneno djelo prema čl. 148. st. 2. Kaznenog zakona. Osuđena je na uvjetnu novčanu kaznu od 30 dnevnih iznosa, odnosno 3.000 kuna (otprilike 400 eura). Kazneni sud je istaknuo da je podnijela brojne prijave protiv svojih susjeda i gradonačelnika te da iz tog razloga ne može biti osuđena za klevetu jer se ne može dokazati da je bila svjesna da su njezine izjave neistinite. Međutim, njezine izjave, koje je izrekla pred tri druge osobe, ipak su mogle

uzrokovati povredu ugleda i časti njezinih susjeda. Nadalje je sud smatrao da, budući da su se njene izjave ticale privatnih i obiteljskih okolnosti susjeda, njoj nije bilo dopušteno pokušati dokazati njihovu istinitost niti postojanje ozbiljnih razloga zbog kojih je povjerovala u njihovu istinitost, odnosno, okolnosti koje bi mogle isključiti protupravnost njezinog čina.

5. Njezinu žalbu, u kojoj je tvrdila da je prvostupanjski sud počinio pogrešku prilikom ocjene dokaza i da nikad nije izrekla sporne izjave, odbio je Županijski sud u Varaždinu presudom od 27. kolovoza 2019. kojom je potvrdio obrazloženje Općinskog suda.

6. U svojoj ustavnoj tužbi, podnositeljica zahtjeva navela je, između ostalog, da je povrijeđeno njezino pravo na slobodu izražavanja, tvrdeći da kazneni sudovi ne samo da nisu razlikovali činjenične izjave od vrijednosnih sudova, nego također nisu uspjeli utvrditi da su njezini susjedi pretrpjeli bilo kakvu štetu koja bi mogla biti osnovom njezine osude. Rješenjem od 30. rujna 2020., koju je zastupnik podnositeljice zahtjeva zaprimio 21. listopada 2020., Ustavni sud odbacio je ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva. Pri ispitivanju njenog prigovora u pogledu poštenosti suđenja, Ustavni sud smatrao je da je podnositeljica zahtjeva propustila već u svojoj žalbi navesti da bi se njezine izjave trebale smatrati vrijednosnim sudovima te da stoga nije pravilno iscrpila domaća pravna sredstva. Glede njenog prigovora u odnosu na slobodu izražavanja, napominjući da ostvarivanje prava na slobodu izražavanja ne smije ugrožavati pravo na ugled drugih osoba, Ustavni sud proglasio ga je očigledno neosnovanim.

7. U međuvremenu, susjedi podnositeljice zahtjeva protiv nje su pokrenuli i parnični postupak zbog istih izjava te je pravomoćnom presudom od 3. ožujka 2020., podnositeljici zahtjeva naloženo platiti im naknadu štete u iznosu od 6.000 kuna (otprilike 800 eura).

8. Podnositeljica zahtjeva pred Sudom je prigovorila da je njezina osuda za kazneno djelo teškog sramoćenja predstavljala povredu njezinog prava na slobodu izražavanja.

OCJENA SUDA

NAVODNA POVREDA ČLANKA 10. KONVENCIJE

A. Prethodno pitanje u vezi s opsegom zahtjeva

9. Vlada je pozvala Sud da ispita opseg zahtjeva, tvrdeći da podnositeljica Sudu nije podnijela prigovor u vezi prava iz članka 10.

10. Sud napominje da je podnositeljica zahtjeva izričito prigovorila pred Sudom, između ostalog, povredi njezinog prava na slobodu izražavanja u

kaznenom postupku protiv nje, dakle, podnijela je isti prigovor kojeg je već podnijela na domaćoj razini (vidi st. 6. i 14. ove presude)

B. Dopuštenost

11. Vlada je prvo tvrdila da su sporne izjave, koje su bile uvredljive i čiji je jedini cilj bio povreda časti i ugleda susjeda podnositeljice zahtjeva, nisu pod zaštitom članka 10. Konvencije, te da bi podnositeljičin prigovor u tom pogledu trebao biti proglašen nedopuštenim jer je nespojiv *ratione materiae* s odredbama Konvencije.

12. Uzimajući u obzir kontekst u kojem su sporne izjave izrečene – prilikom izmjere susjedova poljoprivrednog gospodarstva zbog kojeg je podnositeljica zahtjeva neuspješno podnijela brojne prijave službenim tijelima – Sud se ne može složiti da su izjave predstavljale samo bezobzirno ocrnjivanje te da je njihova jedina svrha bila vrijeđanje. Čini se da je podnositeljica zahtjeva željela izraziti, iako na uvredljiv način, svoje nezadovoljstvo radom poljoprivrednog gospodarstva i reakcijom, odnosno nedostatkom reakcije, tijela na njezine prijave (suprotno tome *Rujak protiv Hrvatske* (odluka), br. 57942/10, st. 25.-31., 2. listopada 2012.; i usporedi s *Mesić protiv Hrvatske*, br. 19362/18, st. 33.-35., 5. svibnja 2022.). Slijedom navedenog, ovaj prigovor mora biti odbijen.

13. Vlada je nadalje tvrdila da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva jer nije iznijela prigovor povezan s člankom 10. već u svojoj žalbi protiv prvostupanjske presude. Konkretno, trebala je ranije tvrditi da su sporne izjave predstavljale vrijednosne sudove (vidi stavak 6. gore). Također, Vlada je tvrdila da se u svojoj ustavnoj tužbi podnositeljica zahtjeva samo pozvala na povredu prava na slobodu izražavanja, bez iznošenja konkretnih argumenata u tom pogledu.

14. Sud primjećuje da je u svojoj ustavnoj tužbi podnositeljica zahtjeva podnijela konkretne argumente u prilog navodne povrede njenog prava na slobodu izražavanja, izričito prigovarajući tome na način koji ne ostavlja sumnju da je prigovor, koji je kasnije podnesen Sudu, stvarno bio istaknut na domaćoj razini. (vidi st. 6. ove presude i usporedi s *Merot d.o.o. i Storitve Tir d.o.o. protiv Hrvatske* (odl.), nos. 29426/08 i 29737/08, st. 36., 10. prosinca 2013.). Što je još važnije, Ustavni sud ispitao je osnovanost njenog prigovora u odnosu na slobodu izražavanja i odbacio ga kao očigledno neosnovanog (vidi st. 6. gore). Konačno, Sud smatra da priroda spornih izjava, odnosno, jesu li ili nisu predstavljale vrijednosni sud a ne činjenične izjave, nije pitanje iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava, već argument koji će primjerenije biti razmotren prilikom ispitivanja osnovanosti predmeta. Vladin prigovor zbog neiscrpjivanja domaćih pravnih sredstava stoga se također mora odbiti.

15. Sud napominje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu čl. 35. st. 3. (a) Konvencije ili nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

C. Osnovanost

16. S obzirom na prethodno utvrđenje da se podnositeljica zahtjeva može pozvati na čl. 10. Konvencije u ovom predmetu (vidi st. 12. ove presude), i uzimajući u obzir sudsku praksu povezanu s predmetom spora (vidi, na primjer, *Mesić*, prethodno citirano, st. 76.), Sud smatra da osuda podnositeljice zahtjeva za kazneno djelo teškog sramoćenja predstavlja miješanje u njezino pravo na slobodu izražavanja. Takvo miješanje bilo je propisano zakonom, čl. 148. st. 2. Kaznenog zakona (vidi st. 4 ove presude) te je težilo legitimnom cilju zaštite ugleda njezinih susjeda. Ono što dodatno treba utvrditi jest je li to miješanje bilo „nužno u demokratskom društvu“.

17. Opća načela utvrđena u sudskoj praksi Suda pri ocjenjivanju nužnosti miješanja u pravo na slobodu izražavanja u interesu zaštite ugleda ili prava drugih sažeto je u *Axel Springer AG protiv Njemačke* ([VV], br. 39954/08, st. 84.-88., 7. veljače 2012.), i *Miljević protiv Hrvatske* (br. 68317/13, st. 48.-52., 56.-59. i 66.-67., 25. lipnja 2020.), među mnogim drugim izvorima. Sud se mora uvjeriti jesu li u ovom predmetu primijenjena odgovarajuća načela.

18. Sud prvo napominje da domaći sudovi nisu proveli test balansiranja između prava na slobodu izražavanja podnositeljice zahtjeva i prava na ugled njezinih susjeda. Konkretno, temeljili su svoje odluke na činjenici da su izjave podnositeljice zahtjeva mogle nanijeti štetu časti i ugledu njezinih susjeda, bez razmatranja njihovog sadržaja ili konteksta u kojem su izgovorene. Ustavni sud samo je općenito napomenuo da je potrebno provesti test balansiranja između dva suprotstavljena prava i, bez da je sam proveo takav test, proglasio je prigovor podnositeljice zahtjeva nedopuštenim (vidi st. 6. ove presude). Takvo ograničeno ispitivanje predmeta od strane domaćeg suda je samo po sebi problematično (vidi *Milisavljević protiv Srbije*, br. 50123/06, st. 38., 4. travnja 2017.).

19. Štoviše, Sud je dosljedno smatrao da je postojanje postupovnih jamstava u korist okrivljenika u postupku zbog teškog sramoćenja jedan od čimbenika koje treba uzeti u obzir pri ocjenjivanju razmjernosti miješanja na temelju čl. 10. Konvencije. Posebice, važno je da okrivljenik ima stvarnu mogućnost dokazati da je postojala dovoljna činjenična osnova za njegove navode (vidi *Morice protiv Francuske* [VV], br. 29369/10, st. 155., ESLJP 2015.). Sud je svjestan činjenice da je, prema domaćem pravu, obrana istinitosti isključena kada sporne izjave uključuju osobne i obiteljske okolnosti (vidi st. 4. ove presude). U ovom predmetu, podnositeljici zahtjeva je to izričito onemogućeno, a domaći sudovi nisu obrazložili zašto smatraju da bi sporne izjave – optuživanje njezinih susjeda da su kriminalci – trebale biti obuhvaćene tom iznimkom.

20. Sud također primjećuje da su postupci u pitanju bili kaznene prirode, čiji je ishod bila osuda podnositeljice zahtjeva i upis u njenu kaznenu evidenciju. Iako se novčana kazna izrečena podnositeljici zahtjeva – otprilike 400 EUR – ne čini pretjerano značajnom, Sud napominje da ona predstavlja

mjesečni prihod podnositeljice zahtjeva i da je, u skladu s čl. 43. Kaznenog zakona, podnositeljica u konačnici bila suočena s prijetnjom od 30 dana zatvora u slučaju neplaćanja. Iako je Sud smatrao da se kaznena mjera kao odgovor na teško sramoćenje ne može, kao takva, smatrati nerazmjernom u odnosu na cilj koji se nastoji postići (vidi *Radio France i ostali protiv Francuske*, br. 53984/00, st. 40., ESLJP 2004-II), također je u mnogim slučajevima primijetio neizbježan odvrćajući učinak takve sankcije, a činjenica da je kazna bila uvjetna nije promijenila taj zaključak (vidi, na primjer, *Cumpănă i Mazăre protiv Rumunjske* [GC], br. 33348/96, st. 116., ESLJP 2004-XI).

21. U ovom predmetu, sporne izjave bile su nesumnjivo uvredljive i mogle su izazvati štetu susjedima podnositeljice zahtjeva. Međutim, uzimajući u obzir posebne okolnosti u kojima su izrečene – pred tri osobe u privatnom uredu – Sud ne može ne primijetiti da domaća tijela nisu uzela u obzir te okolnosti i nisu provela primjereni test razmjernosti kako bi utvrdila je li zbog takvih izjava bilo opravdano kazniti [podnositeljicu zahtjeva] (usporedi s, *mutatis mutandis*, *Matalas protiv Grčke*, br. 1864/18, st. 55. i 59.-60., 25. ožujka 2021.) ili bi sredstva dostupna na temelju građanskog prava bila dovoljna za zaštitu ugleda susjeda podnositeljice zahtjeva (vidi *Kanellopoulou protiv Grčke*, br. 28504/05, st. 38., 11. listopada 2007.).

22. S obzirom na gore navedeno, Sud zaključuje da domaći sudovi nisu primijenili standarde koji su bili u skladu s načelima ugrađenima u čl. 10. Konvencije te u konačnici nisu postigli pravednu ravnotežu između prava na slobodu izražavanja podnositeljice zahtjeva i suprotstavljenog prava na zaštitu ugleda njezinih susjeda. Posebice, priroda i težina izrečene kazne nije bila razmjerna legitimnom cilju koji su domaća tijela nastojala postići. Stoga su domaći sudovi prekoračili ono što bi predstavljalo „nužno“ ograničenje prava na slobodu izražavanja podnositeljice zahtjeva (usporedi s *Mătăsaru Republike Moldavije*, br. 69714/16 i 71685/16, st. 35.-36., 15. siječnja 2019.).

23. Stoga je došlo do povrede čl. 10. Konvencije.

PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

24. Podnositeljica zahtjeva potraživala je ukupno 10.000,00 eura na ime naknade imovinske štete, neimovinske štete te troškova i izdataka nastalih u različitim postupcima koje je pokrenula pred domaćim sudovima i Sudom. Međutim, naglasila je da se 3.683,10 EUR od navedenog iznosa odnosi na troškove i izdatke nastale u vezi sa postupkom kojemu prigovara.

25. Vlada je osporila ta potraživanja.

26. Sud ne razaznaje nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne imovinske štete; stoga odbija ovo potraživanje.

27. Međutim, Sud smatra da je podnositeljica zahtjeva zasigurno pretrpjela neimovinsku štetu. Odlučujući na pravičnoj osnovi, Sud podnositeljici

zahtjeva dosuđuje 2.600 eura, uvećano za sav porez koji bi se mogao zaračunati na taj iznos.

28. Uzimajući u obzir dokumente koje posjeduje, Sud smatra razumnim podnositeljici zahtjeva dosuditi 890 eura na ime troškova i izdataka nastalih u postupku pred Ustavnim sudom i Sudom, uvećano za sav porez koji bi joj se mogao zaračunati. U pogledu preostalog dijela njezinog zahtjeva na ovoj osnovi, Sud ponavlja da prema domaćem pravu, i to čl. 502. st. 2. Zakona o kaznenom postupku – podnositeljica zahtjeva može tražiti obnovu kaznenog postupka u odnosu na koji je Sud utvrdio povredu Konvencije. Stoga se preostali dio njezinog zahtjeva za naknadu troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima mora odbiti imajući u vidu činjenicu da će moći potraživati naknadu tih troškova i izdataka ako se postupak kojemu prigovara obnovi (vidi, na primjer, *Stojanović protiv Hrvatske*, br. 23160/09, stavak 84., 19. rujna 2013.).

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 10. Konvencije;
3. *presuđuje*,
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositeljici zahtjeva, u roku od tri mjeseca, sljedeće iznose:
 - (i) 2.600 EUR (dvije tisuće šesto eura), uvećano za sav porez koji bi se mogao zaračunati, na ime naknade neimovinske štete;
 - (ii) 890 EUR (osamsto devedeset eura), uvećano za sav porez koji bi se mogao zaračunati, na ime troškova i naknada;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedene iznose koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravednom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 17. lipnja 2025., u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Dorothee von Arnim
zamjenica tajnika

Jovan Ilievski
predsjednik